

Презентація

33- томного видання наукових праць професора Петра Лизанця

Відомий далеко за межами нашої країни, доктор філологічних наук, заслужений професор Ужгородського національного університету, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри угорської філології, директор єдиного на Україні Центру гунгарології, доктор Угорської академії наук, кавалер ордена Угорської Республіки “Лицарський хрест” професор Петро Лизанець 2 липня відзначив свій поважний 85-річний ювілей від дня народження і представив свій 58-річний науковий доробок у галузях української та угорської діалектології, українсько-угорських міжмовних (міждіалектних) контактів, української та угорської лексикографії, фразеології, лінгвогеографії, ономастики, етнографії, а також української та угорської літератур і усної народної творчості рецензованим багатотомним виданням. Петро Лизанець опублікував понад 550 наукових праць у міжнародних збірниках, 11 монографій та понад 140 наукових статей вийшло з друку в різних куточках світу, окремі з праць залишилися в єдиному екземплярі й стали недоступними широкому колу науковців та дослідників. Саме з цією метою ним було прийнято рішення про перевидання всіх своїх праць у хронологічному порядку, що зайняло 31 том. Сюди ввійшли в першу чергу його одноосібні видання та окремі колективні публікації, в яких він є головним редактором і його науковий доробок складає більшу частину праці. Інші колективні видання за його співавторства або членства в редколегіях, як, наприклад, семитомний “Загальнокарпатський діалектологічний атлас”, окремими томами не подано в багатотомнику, проте свій доробок у таких виданнях автор у відповідних томах подає з розширеною анотацією.

Одноосібні монографії складають 8 томів, що хронологічно подають наукові видання професора Петра Лизанця в такій послідовності: 1. Монографії та окремі видання. 2. Наукові статті. 3. Рецензії на наукові статті вітчизняних і зарубіжних учених. 4. Опонентські відгуки на кандидатські й докторські дисертації та відгуки на автореферати. 5. Найважливіші науково-популярні газетні статті. 6. Інтерв'ю кореспондентам засобів масової інформації. 7. Список наукових доповідей, виголошених автором на міжнародних наукових конгресах, симпозіумах, всесоюзних, республіканських та міжвузівських конференціях.

Усі томи видано в твердих обкладинках форматом 70x100/16 обсягом від 430 до 570 сторінок. Рецензоване багатотомне видання друкувалося у Всеукраїнському державному видавництві “Карпати” протягом 2008-2013 років. У добрій нагоді стане доданий покажчик (том 31), який допоможе користувачам швидко знайти відповідну наукову працю й послужитися всім, хто цікавиться

дослідженнями мов, літератур, культур у їхньому взаємозв'язку, а також тим, хто не байдужий до науки сьогодні. Із 30 томів три зведені (3-4, 5-6, 13-14), а вісім розміщено в картонні футляри (7, 12, 17, 20, 22, 25, 27, 28). Для кращої орієнтації в багатотомному виданні коротко зупинюся на кожному з томів.

Перший том обсягом 440 стор. (2008 р.) містить матеріали кандидатської дисертації професора Лизанця П.М. на тему "Українські південно-карпатські говірки Затисся Виноградівського району Закарпатської області" захищеної в 1959р. на спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету ім. Івана Франка. Крім вступної частини, тут подано розділи з фонетики, морфології, синтаксису, а також записи текстів з 14 населених пунктів досліджуваної території.

Другий том обсягом 465 стор. видано в 2009р. Тут уперше представлено рукопис Програми-питальника для збору угорських запозичень в українських говорах Закарпаття, що включає понад 3500 запитань для вияву лексики й розкриття семантики слів, які згруповано в 29 тематичних груп. Сюди додано ще автореферат кандидатської дисертації автора, його наукові статті за 1957-1964 рр., рецензію на "Угорсько-український словник" (1961 р.), науково-популярні газетні статті та список виголошених у цей період доповідей на конференціях різних рівнів.

У зведеному третьому й четвертому томі обсягом 453 стор. (2009 р.) розміщено наукові статті, рецензії, опонентські відгуки на кандидатські й докторські дисертації, науково-популярні газетні публікації та доповіді на міжнародних і всесоюзних наукових конференціях протягом 1965-1970 рр. Крім цього, тут можна знайти розгорнуту анотацію на першу солідну монографію професора Лизанця П.М. "Magyar-ukrán nyelvi kapcsolatok" (A kárpátontúli ukrán nyelvjárások anyaga alarján), яка вийшла з друку в 1970 р. в Ужгороді у Закарпатському обласному видавництві обсягом 430 стор. і одразу отримала заслужене визнання у наукових колах. Монографія складається з теоретичної частини (250 стор.) та практичної, що містить 180 лінгвістичних карт, з яких 143 лексичні. Вперше в українському і угорському мовознавстві тут опубліковано 32 семантичні карти й 5 карт-ізоглос. На цю наукову працю з'явилося більше 10 рецензій відомих учених України, Росії, Угорщини, Словаччини та Югославії.

До зведеного п'ятого й шостого тому обсягом 456 стор. увійшли наукові статті, рецензії, опонентські відгуки, інтер'ю ЗМІ та брошура про життя й творчість угорського поета Шандора Петивфі, написані та опубліковані автором протягом 1971-1976 рр. Сюди також розміщена і одноосібна монографія "Венгерские заимствования в украинских говорах Закарпатья. Венгерско-украинские межъязыковые связи" (1976 р.) обсягом 683 стор., опублікована у видавництві Угорської академії наук. У цій фундаментальній праці знаходимо 210 лінгвістичних карт, з яких 161 лексична, 35 семантичних і 14 карт-ізоглос. Кожна карта містить легенду російською, угорською та німецькою мовами (за вимогою видавництва), скартографовано лексеми на позначення назв одягу і тканин, прикрас, предметів особистої гігієни та косметики. Сюди ж додано коментарі, а в

додатку до тому знаходимо збірку "Народні балади угорського населення Закарпаття", видану професором Лизанцем П.М у співавторстві з доцентом Васовчик В.Ю.

Сьомий том уміщує монографію "Атлас лексичних мадяризмів та їх відповідників в українських говорах Закарпатської області УРСР" (1976) обсягом 327 стор., що включає 140 лінгвістичних карт з коментарями, серед яких 106 лексичні, 10 семантичні й 16 зведені карти. Тут скартографовано назви їжі, напоїв та їхнє приготування, а також назви на позначення родинних стосунків. Цей атлас є продовженням монографії "Венгерские заимствования в украинских говорах Закарпатья. Венгерско-украинские межъязыковые связи" (1976). На вказані дві солідні монографії з'явилося 12 рецензій провідних учених України, Угорщини, Польщі, Німеччини, Канади та Росії.

До восьмого тому обсягом 443 стор. ввійшла перша частина програми-питальника для збору матеріалів до діалектологічного атласу угорських говорів Закарпаття, яка включала близько 800 лексичних і семантичних запитань, а також 256 рисунків різних реалій. Тут же вміщено і програму-питальник до "Общезакарпатского диалектологического атласа", яка містила понад 700 лексичних і семантичних запитань. Рецензований том охоплює також наукові статті, рецензії, опонентські відгуки та науково-популярні газетні публікації професора Лизанця П.М. протягом 1977-1978 рр. У кінці тому подано збірку угорських народних казок "Три золоті стріли" ("Három arany nyilvessző"), що вийшла у видавництві ім. Мора (Будапешт) у 1973 році, а друге її видання – в 1975р. Фахова перевірка казок здійснена науковим співробітником етнографічного інституту Угорської академії наук Ласло Ковшо.

Дев'ятий том містить методичні розробки автора зі спецкурсу "Славянско-венгерские межъязыковые связи" для студентів угорського відділення філологічного факультету УжДУ (1980р.) обсягом 30 стор. та брошура "Розвиток радянського мовознавства на Закарпатті" обсягом 32 стор. У цьому ж томі знаходимо другу частину програми-питальника для збору діалектологічного матеріалу до "Атласу угорських говорів Закарпаття", що включає 950 запитань на виявлення лексики й семантики слів, пов'язаних з 25 тематичними групами, і 96 рисунків різних реалій. Крім цього, тут представлено науковий доробок професора Лизанця П.М. за 1979-1985 рр.

До десятого тому обсягом 509 стор. увійшла науково опрацьована антологія поетичних та прозових творів 35 поетів та прозаїків Закарпаття, які пишуть угорською мовою, за період 1945-1985 рр.: спочатку представлено їхні короткі біографії, уривки творів та критичні статті на них. Антологія опублікована угорською мовою "Sugaras utakon. A kárpátontúli magyar nyelvű irodalom antológiája" обсягом 344 стор. На цю збірку з'явилося 12 рецензій як українських, так і угорських літературних критиків. Рецензований том містить і підручник "Вступ до мовознавства" угорською мовою обсягом 294 стор., рекомендований міністерством вищої та середньої спеціальної освіти України для студентів-філологів зі спеціальності "угорська філологія" (1986р.). Підручник складається з

семи основних розділів, п'ять з яких написано професором Лизанцем П.М. Розділ "Лексика і фразеологія" написано доц. Горват К., а "Граматика" – доц.Токарем Г.

В одинадцятому томі багатотомного видання професора Лизанця П.М. подано кінцевий і остаточний варіант питальника для збору діалектного матеріалу до "Общекарпатского диалектологического атласа" (ОКДА) на 785 лексичних і семантичних запитань. Укладений автором питальник було доповнено вченими Закревською Я. та Клепіковою Г. Тут також представлено аналіз лінгвістичних карт та коментарі до них, що вміщені до першого тому ОКДА, опублікованому в Кишиневі (1989р.) обсягом 196 стор. У ньому представлено 71 лінгвістичну карту й 28 некартографованих матеріалів.Завданням атласу було дослідження лексики та семантики говорів Карпато-Балканського ареалу. Сім томів ОКДА вийшли друком протягом 1989-2003 рр. До рецензованого тому ввійшов і науковий доробок автора за 1986-1989 рр.

Дванадцятий том – це граматика Михайла Лучкая "Slavo-Ruthena" обсягом 188 сторінок. Це – перша граматика літературної мови на західноукраїнських землях. У ній подано опис живої розмовної мови Закарпаття і нові відомості про Закарпатські говори XVIII – початку XIX ст. Складається ця монографія з двох частин: фототипного видання публікації 1830 року та її українського перекладу з коментарями щодо історичної ситуації, в якій жив і працював відомий священник родом з Великих Лучок Мукачівського району Михайло Лучкай, його біографією і змістом самої граматика, упорядкуванням, передмовою, примітками та словником діалектних слів П. М. Лизанця (192 стор.) Переклад з латинської П. М. Лизанця та Ю. М. Сака під назвою «Мийхайло Лучкай. Граматика слов'янорусська» вийшов у видавництві «Наукова думка» (Київ) у 1989 році до 200-річчя з дня народження М. Лучкая.

Зведений тринадцятий і чотирнадцятий том обсягом 446 сторінок охоплює наукові праці та навчальний посібник «Венгерский язык для начинающих» (співавтор К. Горват) обсягом 268 сторінок, видавництво «Патент» (1991 р.), у якому в доступній формі подано 25 уроків, що дають можливість засвоїти на мовленнєвому рівні угорську мову. Сюди увійшли також опубліковані автором 161 лінгвістична карта та 45 некартографованих матеріалів з третього тому колективної монографії «Общекарпатский диалектологический атлас» (ОКДА), що вийшов з друку у Варшаві в 1991 році обсягом 184 сторінки. Серед карт 33 лексичні та 28 семантичні. Крім того, тут знаходимо також наукові статті, одну рецензію автора на «Атлас українських говорів східної Словаччини» Василя Латти та відгук на автореферат докторської дисертації В. Лавера, 8 науково-популярних статей і 3 інтерв'ю ЗМІ. Увесь цей матеріал вміщено в 13 том.

Одноосібна монографія проф. Петра Лизанця «Атлас венгерских говорів Закарпаття», том I (" A kárpátalja magyar nyelvjárások atlasza", I kötet) обсягом 884 сторінок вийшла з друку у видавництві Угорської Академії наук (м. Будапешт) у 1992 році. Ця монографія складає 14 том, де вміщено вступну частину (66 сторінок) і 407 лінгвістичних карт (332 лексичні та 75 семантичних) з коментарями та рисунками. На кожній карті є легенда з назвами реалій

угорською, російською та німецькою мовами на вимогу угорського видавництва. У цьому томі скартографовано назви, пов'язані з побутом людини. У коментарях до карт подано 160 рисунків картографованих реалій. На цю монографію з'явилося 14 рецензій вчених Угорщини, України, Німеччини й США.

П'ятнадцятий том обсягом 425 сторінок містить два навчальні посібники: «Угорська мова для початківців» обсягом 220 сторінок та «Українська мова для початківців» обсягом 305 сторінок у співавторстві з К. Горват. Матеріал посібників відповідає вимогам сьогодення і компактно пропонує навчальний матеріал з 25 уроків для самостійного засвоєння мовної практики в логічній послідовності та в ситуативному плані. У цьому ж томі знаходимо і наукову працю за редакцією професора Лизанця П.М. у співавторстві з К. Горват та Ч. Сабов "Ungvári járás 14 településének helynevei" (Топоніми 14-ти населених пунктів Ужгородського району), що вийшла друком у видавництві Будапештського університету ім. Етвеша Лоранда у 1992 році обсягом 124 сторінок. У монографії аналізуються топонімічні назви Ужгородського району, де компактно проживає населення угорської національності.

До шістнадцятого тому обсягом 412 сторінок увійшли розгорнуті анотації до четвертого тому «Общекарпатского диалектологического атласа», опублікованого у Львові в 1993 році обсягом 182 с., що включає 65 лінгвістичних карт, з яких 36 лексичні, 29 семантичні і 35 індексів некартографованих матеріалів та другого тому «Общекарпатского диалектологического атласа», що вийшов у 1994 році обсягом 133 сторінок і включав 50 лінгвістичних карт, з яких 10 лексичні та 40 семантичних. Крім цього, тут подано і 45 індексів некартографованих матеріалів. У цих двох томах автором представлено аналіз виготовлених ним лінгвістичних карт та коментарів до них. До тому також увійшли 32 наукові статті автора, опонентський відгук на докторську дисертацію А. Саркисян, 7 науково-популярних газетних статей, 7 інтерв'ю ЗМІ та 28 тем доповідей, виголошених на міжнародних наукових конференціях протягом 1993-1996 рр.

Сімнадцятий том охоплює монографію проф. Петра Лизанця «Атлас венгерских говоров Закарпатья», т. II обсягом 952 сторінок, опубліковану в Ужгороді у видавництві «Патент» в 1996 році. Вона включає 460 лінгвістичних карт, з яких 425 лексичні і 35 семантичні. На кожній лінгвістичній карті є легенда з назвами реалій угорською, російською та німецькою мовами. До назв лікарських рослин додано латинські відповідники і описано їхнє застосування у народній медицині, що дає цінний матеріал і для етнографів.

Вісімнадцятий том обсягом 446 сторінок містить бібліографічний покажчик гунгарологів Вірменії, Грузії, Естонії, Росії та України, опублікований в Ужгороді у видавництві «Патент» у 1997 р. обсягом 84 сторінки. Тут подано коротку біографію 73 гунгарологів та їхні основні монографічні праці, а також сюди увійшли виготовлені автором лінгвістичні карти, коментарі до них та некартографовані матеріали до п'ятого тому «Общекарпатского диалектологического атласа», що вийшов друком у Братиславі у видавництві

Словацької Академії наук у 1997 році обсягом 226 сторінок. Він вміщує 85 лінгвістичних карт, з яких 60 лексичні, 25 семантичні та 45 індексів некартографованих матеріалів. Назви реалій на картах подано російською та французькою мовами. До цього ж тому увійшли видані автором дві брошури українською та угорською мовами про угорську національну меншину: «Угорська національна меншина на Закарпатті» обсягом 24 сторінки та «A magyar kisebbség Kárpátalján» обсягом 19 сторінок. Проблеми угорської національної меншини розглядаються в етно-соціологічному аспекті, виокремлено їхні права, релігійні і культурні запити, а також наведено статистичні дані. Крім цих праць, до тому увійшли 228 наукових статей автора за 1992-1999 рр., 4 рецензії, 2 опонентські відгуки та 9 інтерв'ю ЗМІ.

Дев'ятнадцятий том багатотомного видання Петра Лизанця охоплює два навчальні посібники «Учим українский язык», що вийшов в Ужгороді у видавництві «Патент» у 1999 році обсягом 376 сторінок у співавторстві з Т. Юрчук та «Изучаем венгерский язык» у співавторстві з К. Горват (Ужгород, видавництво «Два кольори», 1999 рік, обсяг 316 сторінок). Метою підручників було допомогти росіянам оволодіти українською та угорською мовами. Крім цього, сюди увійшли також наукові статті автора за 2000 рік, інтерв'ю ЗМІ та виголошені доповіді на наукових конференціях різного рівня.

Двадцятий том - це «Українсько-угорський словник», опублікований в Ужгороді у видавництві «ІВА» (2001 р.) обсягом 792 сторінки за редакцією професора Лизанця П.М. у співавторстві з А. Гедеш та В. Лавером. Словник охоплює найактивніший пласт лексики, містить близько 20 тисяч заголовних слів, виразів та фразеологізмів, які забезпечують оволодіння українською мовою не тільки на мовленнєвому, але й літературному рівні.

У двадцять першому томі представлено дві частини «Словника угорських говорів Закарпаття» («A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára») на літери А-Д у першому варіанті, які знаходимо в ІХ і Х випусках фахового наукового журналу Центру гунгарології «Acta Hungarica» (2000-2003 рр.). Сюди увійшла і брошура автора «Інструкція з передачі українською мовою географічних назв і термінів Угорщини», яка вийшла обсягом 32 сторінки і була затверджена Департаментом геодезії, картографії та кадастру 29 грудня 2000 року, а також підготовлені автором лінгвістичні карти і коментарі до них, некартографовані матеріали шостого випуску «Общекарпатского диалектологического атласа», опублікованого в Будапешті у видавництві «Tinta» обсягом 214 сторінок. Тут подано 89 лінгвістичних карт, серед яких 70 лексичних, 19 семантичних і 16 індексів некартографованих матеріалів. У цьому томі вміщено і лінгвістичні карти сьомого випуску ОКДА, що вийшов з друку у видавництві Сербської Академії наук і мистецтва в 2003 році обсягом 188 сторінок і включав 68 лінгвістичних карт, серед яких 27 лексичні, 37 семантичні та 4 мотиваційні, а також 43 індекси некартографованих матеріалів. Крім указанного вагомого доробку, тут знаходимо 17 наукових статей автора за 2001-2003 рр. та 11 тем виголошених наукових доповідей на міжнародних конференціях.

До двадцять другого тому ввійшов третій том «Атласа венгерських говорів Закарпаття» професора Петра Лизанця, який опубліковано у видавництві «Etnika» (Дебрецен) у 2003 році обсягом 827 сторінок. Він включає 348 лінгвістичних карт, серед них 304 лексичні, 32 семантичні та 12 зведених. Таким чином, в опублікованих трьох томах «Атласу угорських говорів Закарпаття» представлено 1215 лінгвістичних карт, серед них 1061 лексична, 142 семантичні, 12 зведених карт і 30 ізоглос. На 1215-ій карті вперше як в угорському, так і українському мовознавстві класифіковано угорські говори Закарпаття на три основні говіркові групи: 1. Ужансько-латорицькі; 2. Боржавські; 3. Марамороські. У кожній з цих груп виділено підгрупи. У третьому томі зроблена перша спроба картографування повір'їв та стійких словосполучень, а в кінці тому в алфавітному порядку подано 865 стійких словосполучень, 152 повір'їв та некартографованих матеріалів 195 питань. Тут же знаходимо 436 рисунків картографованих реалій. У цій фундаментальній тритомній праці автором уперше започатковано зведений метод картографування німецької і романської лінгвогеографічних шкіл, а саме: лексеми і семеми нанесені на карти геометричними фігурами (німецька школа), а після коментарів подається індекс слів (лексем) у їхній фонетичній транскрипції (романська школа).

Двадцять третій том ученого обсягом 470 сторінок містить книжку «40-річчя угорського відділення УжНУ», що вийшла друком у 2003 році у видавництві «Ліра» обсягом 80 сторінок українською та угорською мовами. У передмові йдеться про передісторію створення угорського відділення та кафедри угорської мови та літератури в Ужгородському державному університеті, аналізується навчально-методична та наукова робота. Сюди ж додано III і IV частини «Словника угорських говорів Закарпаття» у першому варіанті на літери E-J, що публікувалися у фаховому науковому журналі Центру гунгарології «Acta Hungarica» (№ XII і XIII – XIV). Крім цього, в рецензованому томі знаходимо наукові статті автора, опубліковані протягом 2004-2005 рр., інтерв'ю ЗМІ та список наукових доповідей, виголошених Петром Лизанцем на міжнародних наукових конференціях та симпозиумах.

Двадцять четвертий том обсягом 442 сторінки охоплює дві частини (V і VI «Словника угорських говорів Закарпаття» на літери K-O, опублікованих у XV і XVI – XVII випусках «Acta Hungarica». До цього словника увійшли не тільки угорські діалектні слова, але й запозичення з української (русинської) мови та нові запозичення після 1945 року з української літературної та російської мов. Сюди ж включено 17 наукових статей автора за 2006-2007 рр., інтерв'ю ЗМІ та список доповідей на міжнародних наукових конференціях.

Двадцять п'ятий том представляє друге видання «Українсько-угорського словника» (близько 25 тисяч заголовних слів) за редакцією Петра Лизанця, опублікованого у видавництві «ІВА» (Ужгород) у 2005 році обсягом 953 сторінки. Крім передмови та підрозділу «Як користуватися словником», у ньому подано список скорочень, український та угорський алфавіти, інформацію про правильну вимову звуків угорської мови та їхню передачу засобами української мови.

Словник розрахований на широкий загал користувачів. Співавторами словника були Е. Борбель, К. Горват, М. Дерке, Л. Журук, М. Пілаш, М. Фабіан та М. Яцкович, а рецензентом – доктор філологічних наук, професор Марія Пешак (Київ).

У двадцять шостий том увійшли дві частини (VII і VIII) «Словника угорських говорів Закарпаття» на літери P-ZS у першому варіанті. Частина VII публікувалася в «Acta Hungarica» (XVIII випуск), а VIII публікується тут у першому варіанті вперше. Головний редактор усіх частин «Словника угорських говорів Закарпаття» Петро Лизанець, а співавтори - К. Горват та С. Ковтюк. З 1994 по 2012 рр. над словником працювали головний редактор Петро Лизанець та Катерина Горват. Кінцевий та доповнений варіант цього словника вийшов з друку в двох томах (2012-2013 рр.) (детальніше див. томи 24-30 багатотомного видання). Як і в попередніх томах, тут знаходимо 5 наукових статей автора за 2008-2009 рр., дві рецензії, 3 інтерв'ю ЗМІ та список виголошених доповідей на міжнародних наукових конференціях.

Двадцять сьомий том представляє «Українсько-угорський словник сталих словосполучень та виразів» (близько 9 тисяч найуживаніших українських сталих словосполучень та виразів і близько 16 тисяч їхніх угорських відповідників та синонімів). Словник вийшов з друку у видавництві «Карпати» (2009 р.) обсягом 527 сторінок за редакцією професора Лизанця П.М.

Двадцять восьмий том містить «Угорсько-український словник сталих словосполучень та виразів» (понад 9 тисяч найуживаніших угорських сталих словосполучень та виразів і понад 16 тисяч їхніх українських відповідників та синонімів). Словник вийшов з друку у тому ж видавництві, того ж року обсягом 560 сторінок за редакцією професора Лизанця П.М.

Двадцять дев'ятий і тридцятий томи відомого українського мовознавця та гунгаролога Петра Лизанця присвячено фундаментальній лексикографічній праці «A kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára» («Словник угорських говорів Закарпаття»). Перший том словника охоплює літери А-К (2012 р.) обсягом 524 стор., а другий - літери L-ZS (2013 р.) обсягом 436 стор. Обидва томи «Словника угорських говорів Закарпаття» опубліковано у видавництві «Карпати». Рецензована праця містить близько 35 тисяч заголовних слів як загальноуживаної, так і діалектної лексики. Цей словник порівняно з першим його варіантом, виданим у журналі «Acta Hungarica», суттєво доповнено, остаточно відредаговано і більшість назв конкретних предметів та реалій проілюстровано 649 рисунками.

Це - перший державний реєстр лексики, семантики та фразеології угорських говорів Закарпаття, що містять багато архаїзмів і характеризуються розмаїттям своїх лексем, адже ж багато століть угорці Закарпаття знаходились і зараз знаходяться у безпосередніх контактах зі слов'янами, румунами, а це означає, що в угорських говорах Закарпаття чимало запозичень з їхніх мов, а також з'явилися нові запозичення з української та російської мов після 1945 р. «Словник угорських говорів Закарпаття» отримав схвальні рецензії, в яких дається висока оцінка новаторству автора у подальшому розвитку сучасної діалектології та

лінгвогеографії (див. "Acta Hungarica" XXI вип.- Ужгород, 2014., том "Рецензії, відгуки та посилання на наукові праці Петра Лизанця". – Ужгород, 2015., «Magyar nyelv» № 1, Будапешт, 2015).

Тридцятим томом слугує "Показчик наукових праць професора Петра Лизанця" у багатотомному виданні (1957-2013pp.). Тут подано інформацію про науковий доробок ученого, його науково-педагогічну діяльність, яка включала опубліковані монографії, підручники, курси лекцій, окремі видання, а також рецензії, публікації в ЗМІ, опонентські відгуки, значну редакційну й укладацьку роботу. Така багатогранна діяльність привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних лінгвістів. Свідченням цього є представлена в покажчику наукова література, в якій містяться посилання на праці професора Лизанця П.М., а також книги про його життя й наукову діяльність.

Окремими виданнями з'явилися ще дві книжки: «Рецензії, відгуки та посилання на наукові праці Петра Лизанця» обсягом 475 стор. (2015р.) та «Листування з Петром Лизанцем» обсягом 570 стор.(2015р.) у видавництві «Карпати».

До першої ввійшли рецензії, опонентські відгуки, відгуки на рукописні дисертаційні роботи автора (кандидатську і докторську), на опубліковані монографії, автореферати, брошури, наукові праці та видання літературного, етнографічного й фольклорного характеру з 1959 по 2015 рр. Авторами рецензій та відгуків є відомі вчені, серед яких академіки і професори Естонії, Канади, Латвії, Німеччини, Польщі, Росії, Сербії, Словаччини, США, Угорщини, України, Фінляндії, Чехії. Усі рецензії подано мовою оригіналу; деякі рецензії іноземними мовами, що вийшли з друку до 1971 року, поряд з оригіналом перекладено на російську, як цього вимагав ВАК перед захистом Петром Лизанцем у 1971 році докторської дисертації. Рецензоване видання містить 126 рецензій та відгуків, написаних 98 ученими. Крім цього, тут подано й алфавітний показчик (кириличний і латинський) авторів та їхніх наукових видань, де є посилання на праці Петра Лизанця з указанням сторінок. Усіх посилань за доступними нам матеріалами є понад 1600. Далі в алфавітному порядку названо провідні вітчизняні й зарубіжні журнали, наукові збірники тощо, в яких друкувалися наукові праці професора Петра Лизанця.

Друга книжка «Листування з Петром Лизанцем» містить листи відомих вітчизняних та зарубіжних мовознавців, літературознавців, етнографів, істориків та спеціалістів інших гуманітарних дисциплін, а також політиків з 1959 по 2014 рр. Оскільки відповіді автора на надіслані листи в переважній більшості писалися від руки і копії з них не робилися, тому їх тут небагато. Безперечно, професор Петро Лизанець на всі листи дав відповіді, адже, крім наукових інтересів, з багатьма вченими у нього склалися добрі приятельські відносини.

Перше листування Петра Лизанця (1959 р.) - з опонентами його кандидатської дисертації - професором Л. Гумецькою (Львів) та Л. Лоя (Рига, Латвія). Жваве листування велося з професором Імре Шому (Угорщина, 1963р.) і особливо збільшився потік листів з 1970 р. після публікації автором своєї першої

солідної монографії угорською мовою про українсько-угорські міжмовні контакти. Тісні контакти встановилися з ученими України, Росії, Польщі, Словаччини, Угорщини, Чехії, Югославії, з якими спільно професор Лизанець П.М. працював над комплексною темою «Загальнокарпатський діалектологічний атлас» (1989-2003 рр.).

Науковий доробок професора Петра Лизанця вражає розмахом, масштабністю і скрупульозністю. Його справи й набуток красномовні. З етичних міркувань і, щоб не забути про одних, згадавши інших, не наводжу цитати з листів, де даються висока фахова оцінка наукової діяльності та визнання його заслуг, авторитету, новаторського підходу до вирішення глобальних мовних проблем – усе це є в рецензованій книзі. Ім'я професора Лизанця П.М. як потужного вченого знаходимо в українських і зарубіжних енциклопедіях та персоналіях. Він – науковець високого польоту, що однаково впевнено почуває себе як у славистиці, так і гунгарології. Він живе наукою, допомагає іншим, виховав цілу плеяду науковців і завжди каже, що наука, на відміну від людей, його ніколи не зраджувала. Кредо професора Лизанця Петра Миколайовича, його афоризм, що він працює не для того, аби жити, а живе для того, аби працювати стає зрозумілим, коли бачиш його зібраний у 33 томи науковий доробок. Хто ще може похвалитися таким колосальним здобутком?

Фабіан М.П.
д.ф.н., проф. УжНУ